

nieuw te bezoeken gebied maakte hij zich snel eigen.

Wim was een hartelijk mens die altijd bereid was je met determinatieproblemen te helpen. Zowel op de Kreukelavonden of gewoon bij hem thuis. Met veel plezier denken we terug aan de momenten dat Wim ons na een najaarsvergadering van de NMV in het Zoölogisch Museum in Amsterdam uitnodigde om bij hem thuis nog even een afzakkertje te komen halen. Meerdere gaven daar gehoor aan en in een optocht van soms vijf, zes auto's reden we dan richting Duivendrecht waar we door Wilma hartelijk werden ontvangen en op diverse lekkernijen getrakteerd. Zo leerde je Wim en Wilma een beetje als vriend en vriendin te zien, ook al zag je hen beiden niet zo heel vaak.

In 2000 werd Wim de gelegenheid geboden om collectiebeheerder bij Naturalis te worden. Ondanks het feit dat hij daarbij een deel van zijn salaris moest inleveren, en ook niet met vervroegd pensioen bij de PTT kon gaan, greep hij deze kans met beide handen aan.

Na het helaas veel te vroege overlijden van Wilma in 2009 besloot Wim terug te gaan naar zijn geboortegrond en vestigde hij zich in Echt in Midden-Limburg. Ondanks het feit dat hij zich in het Limburgse beter thuis voelde, miste hij als uitgesproken gezelligheidsmens wel degelijk zijn contacten in het westen. Hij nam zich serieus voor om iedere maand een week naar Naturalis te komen om te blijven werken aan de malacologie. Helaas is hem dat niet gelukt. Zijn gezondheid liet al te wensen over en hij zag al op tegen de lange ritten om bij de voor- of najaarsvergaderingen of bij een van de NMV verenigingsdagen aanwezig

te zijn. Meerdere malen heeft hij dankbaar gebruik gemaakt van Gerard Majoor's aanbod om mee te rijden, waardoor hij dan toch in staat was zijn oude vrienden en kennissen af en toe nog eens te zien.

Aan het verzamelen van landslakken kwam Wim in Limburg niet meer toe. Dat was toch te vermoeiend, maar met een vlin-dernetje zweefvliegen vangen ging nog prima. "Ik kan dan gewoon blijven staan en hoef alleen dat ding maar heen en weer te zwaaien" was zijn uitleg. Met name het Nationaal Park 'De Meinweg' ten oosten van Roermond werd regelmatig door hem bezocht.

Naast de zweefvliegen en wellicht ook andere verzamelde insectenordes wachtte thuis ook nog een aanzienlijke collectie mieren die hij in Griekenland en met name op Kreta had verzameld op bewerking. Hoe ver Wim hiermee is gekomen is ons niet bekend. Zijn gezondheid ging op het laatst hard achteruit, met zijn overlijden op 23 oktober als gevolg.

We zullen Wim missen als een bijzonder hartelijk mens die door zelfstudie een enorme kennis had vergaard en altijd bereid was je ergens mee te helpen.

Geraadpleegde bron

Even voorstellen: Wim Maassen. 2021. – Spirula 426: 6-8.

Adressen van de auteurs

joop.eikenboom-t@kpnmail.nl

henkmenkhorst@planet.nl

Even voorstellen: Marco Faasse

Dank aan collega Ton van Haaren voor het 'doorgeven van het stokje' aan mij. Allereerst wil ik een aantal bekentenissen doen. Ik voel me in de verste verte geen malacoloog, ik heb geen schelpenverzameling en lang heb ik gedacht dat er in ons land niet veel interessants te ontdekken was op malacologisch gebied. Waarom zo'n vreemde eend in de bijt van de Nederlandse Malacologische Vereniging (NMV)?

Ik begin met de laatste bekentenis. Van alle hoofdgroepen ongewervelden die in zee voorkomen ken ik er slechts één die door een vereniging exclusief als haar studieterrein beschouwd wordt, de weekdieren. De NMV heeft een behoorlijk aantal leden, is actief en brengt meerdere tijdschriften uit. Iets dat lang geleden bij mij de gedachte deed postvatten dat zowat alles op het gebied van de Nederlandse Mollusca wel bekend zou zijn. Met een brede interesse voor allerlei groepen zeedieren leek het voor de hand te liggen de Mollusca dan maar links te laten liggen. Zo gedacht, zo gedaan. Mollusca kregen immers van natuuronderzoekers onevenredig veel aandacht en andere groepen veel te weinig. Het is waar dat de kennis van veel andere groepen vaak heel beperkt was en deels nog is, maar het was onvermijdelijk dat vroeg of laat mijn mening over de kennis van de weekdieren bijgesteld zou moeten worden. Ook van weekdieren in Nederland is nog veel onbekend. Verder verandert er de laatste tijd veel, zoveel dat het haast niet is bij te benen.

De auteur na een duik, op de boot van Erling Svensen in Egersund (Noorwegen), 30 juli 2017. Foto Marianne Ligthart.

Fig. 1. Vensterglasschelp *Theora lubrica*, leeg doublet, ca. 15 m diep, 27 november 2021, Dreischor. Foto Marco Faasse.

Fig. 2. Japanse zeepbelslak *Haloa japonica*, 28 september 2019, Wolphaartsdijk. Foto Marco Faasse.

Mijn eerste malacologische avonturen hadden vooral te maken met kleine slakjes. De Geribde gordelhoren *Onoba semicostata* dook in 1999 plotseling voor het eerst levend op in het Delta-gebied. Er was van alles in beweging in de wereld van slakjes en slakken. Het witte muizenootje *Auriculinella bidentata* bleek op veel van de vroegere vindplaatsen verdwenen door werkzaamheden. Er doken tijdens het zoeken naar de slakjes in potentieel geschikte habitats wel enkele nieuwe vindplaatsen op. Voor publicatie daarvan moet nog de tijd gevonden worden. De neergang van de purperslak *Nucella lapillus* heb ik door de hierboven verklaarde onachtzaamheid niet bewust meegemaakt. Gelukkig kon ik aan het registreren van de come-back wel bijdragen. Het is duidelijk dat mijn interesse voor de schelpdieren gewekt was. Ik had het geluk een werkkring te vinden in marien ecologisch onderzoek, aanvankelijk bij eCOAST Marine Research, dat later werd opgenomen in Eurofins AquaSense. Ver op zee werden allerlei nieuwe mollusken voor het Nederlandse Noordzeegebied gevonden, onder andere Trevelyan's wenteltrap *Epitonium trevelyanum* en de Pollepelschelp *Cuspidaria cuspidata*, deels door collega's. De interesse in Mollusca dreigde een passie te worden. Deze kwam in een stroomversnelling nadat collega's signaleerden dat in de Voordelta een aparte vorm van een strandschelp voorkwam die leek op de Halfgeknotte strandschelp *Spisula subtruncata*, maar het volgens hen niet was. Ik kreeg hem op mijn bordje en ze hadden gelijk: het was een andere soort: de Amerikaanse strandschelp *Mulinia lateralis* die nog niet eerder in Europa gesignaleerd was. Korte tijd daarna bleek de Glanzende dunschaal *Abra nitida* in het Deltagebied deels of uitsluitend uit de exotische Vensterglasschelp *Theora lubrica* te bestaan (fig. 1) en de Japanse zeepbelslak *Haloa japonica* (fig. 2) en de Aziatische mossel *Arcuatula senhousia* bleken hier ook vaste voet gekregen te hebben. Het was enerverend bij deze ontdekkingen in meerdere of mindere mate betrokken te zijn. Collega's signaleerden het Zuid-Amerikaans brakwaterhorentje *Heleobia charruana* in Nederland. Door andere onderzoekers werden in deze periode onder andere de exotische Brakwaterkorschelp *Potamocorbula amurensis*, de Gebogen traliemossel *Ischadium recurvum* en de Gladde snavelneut *Yoldia limatula*

voor het eerst levend in Europa aangetroffen. Ook op het gebied van de inheemse molluskenfauna volgden de nieuwe ontdekkingen elkaar snel op. Collega's vonden op de Noordzee onder meer de Gestreepte parelmoerneut *Nucula hanleyi*, het Geruit spieshorentje *Graphis albida* en de Kleine tepelhoren *Euspira montagui* en er volgt nog meer. Ik zal nooit meer de gedachte koesteren dat op het gebied van de Nederlandse mollusken niet veel meer te ontdekken is!

Het lijkt misschien alsof mijn interesse enkel ligt bij het scoren van soorten, maar eigenlijk heb ik vooral belangstelling voor de verspreiding, samenstelling van en verschuivingen in fauna's, met name onder invloed van het arriveren van exoten. Een collectie heeft voor mij alleen betekenis als hulp bij determinatie en voor het vastleggen van veranderingen in de fauna. De schoonheid van schelpen kan me wel boeien, maar liever dan verzamelen fotografeer ik levende dieren in hun natuurlijke omgeving. Het levende dier is soms veel mooier dan de schelp. Als het registreren van en publiceren over veranderingen in de Nederlandse mariene fauna soms even teveel wordt is het fotograferen puur voor het vastleggen van fraaie vormen en kleuren een welkome afleiding. De beleving van jezelf letterlijk onderdompelen in de leefwereld van de mariene mollusken krijg je er gratis bij.

Hoewel ik soms verder ga dan de gemiddelde NMV-er, bijvoorbeeld door dissectie van het zachte (of liever weke) weefsel, zoals voor het isoleren van de radula ter identificatie van de Japanse zeepbelslak, ben ik te weinig gespecialiseerd om malacoloog te zijn. Dat is het nadeel van ergens gemakkelijk door geboeid te raken. Het voordeel is dat er voor mensen met een bredere kennis meer werk is. Ik mag mezelf gelukkig prijzen bijna dagelijks allerlei zeedieren te mogen bekijken. En het werk zal ik de toekomst alleen maar interessanter worden. Nieuwe ontwikkelingen als automatische videoanalyse en moleculaire technieken gaan mogelijk een deel van het routinewerk wegnemen.

Als volgende schrijver in deze serie heb ik voor de afwisseling iemand gevraagd die geen Spirula-auteur is en geen Nederlander, namelijk Nathal Severijns. Hij zal waarschijnlijk een heel ander verhaal te vertellen hebben.